

Asia: VN/35084/2025

Kuuleminen alueellisen matkailijaveron toteuttamisesta

Yleisiä näkemyksiä matkailijaverosta

Miten suhtaudut alueellisen matkailijaveron käyttöönottoon? Jos kunnilla olisi mahdollisuus ottaa käyttöön alueellinen matkailijavero, näkisitkö veron ajankohtaisena ja edistettävänä toimenpiteenä?

Kuusamon kaupunki tukee veroluonteisen matkailijaveron käyttöönottokokeilua. Kuusamon matkailuyöpymiset ovat lähes miljoonan yöpymisen tasolla, kun Rovaniemellä yöpyjiä on vuodessa noin 1,4 miljoonaa (2024). Kuusamossa matkailun sosiaalinen hyväksyttävyys on vielä laajasti jaettua, mutta uhkana on, että sosiaalinen hyväksyttävyys kohtaa jatkossa Rovaniemen kaltaisia ongelmia, vaikka matkailuliiketoiminta Kuusamossa sijoittuu enemmän kaupunkikeskustan ulkopuolelle. Veroluonteinen matkailumaksu auttaa kuntaa vastaamaan matkailun haasteisiin, oheisvaikutuksiin ja ennen kaikkea varmistamaan kestävän matkailun kasvun edellytykset matkailun kasvun sosiaalisen hyväksynnän varmistamiseksi Kuusamon väestön keskuudessa. Helposti hallinnoitava ja matkailukuntiin suunnattava matkailuvero on ajankohtainen ja edistettävä asia Kuusamon kaupungin näkökulmasta.

Mitä hyötyjä ja haittoja tällaisesta verosta olisi? Entä mitä mahdollisia ongelmia matkailijaveroon voisi liittyä?

Veronkeruumallin avulla kerättävät varat tulisi jäädä täysimääräisesti sen kunnan alueelle ja sen kunnan matkailukehitykseen, josta vero kerättiin. Vero mahdollistaa matkailun kestävän kasvun tukemisen sekä matkailun sosiaalisen hyväksyttävyyden lisäämisen alueen väestön parissa.

Mikäli valtio näkisi oikeudekseen ottaa osia matkailuverosta – kuntien sijasta – voisi tämä kääntää matkailun sosiaalisen hyväksynnän lisäämistavoitteen pääläelleen: Jos kunnissa havaitaan, että matkailun kestävää kasvua ei tueta juuri paikallisesti, voisi se tarkoittaa jopa matkailun sosiaalisen hyväksyttävyyden heikkenemistä.

Kuusamon kaupunki pitää tärkeänä, että matkailuveron käyttökohteet valitaan kunkin kunnan parhaiten tunteman tilanteen nojalla niin, että kunnat itse päättävät matkailuveron keräämisestä ja käyttökohteista kestävän matkailun sosiaalisen hyväksyttävyyden lisäämiseksi.

Ennen matkailuveron käyttöönottoa tulisi selvittää sen vaikutusta matkailutoimialaan, yritysten olemassa oleviin sopimuksiin tai yritysten velvoitteisiin. Esimerkiksi, yrityksillä on voimassa olevia sopimuksia kansainvälisten matkanjärjestäjien kanssa useammaksi vuodeksi eteenpäin ja veron käyttöönotto voisi aiheuttaa taloudellisia riskejä.

Veromallin rakentamisessa tulee ottaa huomioon sen vaikutukset kansainvälisen matkailun kilpailukyvyille. Kasvava talvimatkailun Suomi on suhteellisen arvokas matkakohde kansainvälisessä vertailussa ja matkailuvero tulisi nostamaan hintatasoa epäsuorasti. Matkailuveron kokeilulla esimerkiksi Kuusamossa, voidaan arvioida, mitä vaikutuksia matkailijaverolla tulee olemaan Suomen ja kohdealueen kansainväliseen vetovoimaan.

Miten suhtaudut veron kokeiluluonteiseen? Miten ja millä tavoin kokeilu olisi toteutettavissa? Mitä veron kokeilulla haluttaisiin saavuttaa?

Kuusamon kaupunki ymmärtää valtion tarpeen kokeilla veroluonteista matkailumaksua, mutta näkisi hyödyllisempänä ja työn tavoitteellisempuna suoraan mahdollistaa kunnille matkailumaksun perimisen, ilman varsin selkeän veron kokeiluvaihetta. Näin veron ensimmäisenä käyttöönottavat kunnat toimisivat samalla veron kokeilijoina ja voisivat itse vetäytyä veron käytöstä, mikäli paikallisesti parhaiten tilanteensa tuntevat kunnat näkisivät veron haitat kestävän matkailun rakentamisen hyötyjä suurempina.

Veron helppous asiakkaille ja yrittäjille on kriittinen tekijä. Vero olisi toteutettavissa yksinkertaisimmin suoraan majoituksesta perityn maksun prosentuaalisena verona, niin että kaikki kaupalliset majoituskohteet (rekisteröidyt ja rekisteröimättömät) tulisivat verotettaviksi pienellä veroprosentilla ALV:n tapaan. Näin maksu hoituisi kätevästi ALV:n maksamisen yhteydessä eikä veroa maksettaisi esimerkiksi yöpyjäkohtaisesti, kuten joissakin –matkailuveroa matkailijaverona – soveltavissa eurooppalaisissa kilpailijamaissa. Veron määrä määrittyy näin majoituksen hinnan perusteella. Näin majoittujien maksukyky, ikä, majoittujien määrä (esim. lapsiperheet) tulee epäsuorasti huomioiduksi, koska esimerkiksi perheet valitsevat tyypillisesti yhteishuonemajoituksia, joiden majoittujakohtaisessa hinnassa heijastuu lasten mukanaolo. Erityisiä ikäluokka- tai sosiaalisen aseman mukaan määrittyviä hallinnollisia haasteita maksun keräämisen osalta ei ole suotavaa luoda, jotta maksun tilittäminen on mahdollisimman suoraviivaista.

Veromalli tulee suunnitella helposti maksettavaksi ja hallinnoitavaksi, jotta se ei aiheuttaisi ylenmääräistä byrokratiaa kuluttajalle tai yritykselle. Matkailumaksun viestintä tulee liittää hyvissä ajoin osaksi matkailupalveluiden ja majoitusten myyntiviestintää, jotta alueelle yöpymään tuleva matkailija tietää luonnollisesti maksavansa matkailun kestävyttä tukevan ja alueen paikallisia ihmisiä hyödyttävän matkailuveron. Samoin maksun maksaminen tulee varmistaa mahdollisimman helpoksi, mitä on mahdollista kokeilla ensimmäisenä esimerkiksi Kuusamon kansainvälisen lentoaseman vaikutusalueella.

Verolla saavutetaan se, että matkailukuntien väestön tuki alueen matkailun kestäväälle kasvulle varmistetaan ja mahdollisesti aiheutuneiden matkailun haittojen kompensointi onnistuu. Matkailuveron avulla matkailukunnat voivat sosiaalisesti hyväksytyllä tavalla investoida edelleen matkailun kestäväan kasvattamiseen alueellaan, niin että myös alueen väestö aidosti kokee oman alueen kasvavan matkailun hyödyttävän myös heitä itseään haitoista huolimatta. Näin matkailun kasvusta voidaan tehdä kestävä YK:n kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti ja matkailija kokee tulleen alueelle, jolle on lämpimästi tervetullut.

Lisäksi veron avulla saavutetaan se, että myös koko Suomen kansantalous hyötyy kestävästä matkailun kasvusta, sillä kansantaloudellisesti laskettuna, ulkomaiset matkailijat jättävät maalle Suomessa käyttämänsä rahat de facto kansantalouden vientitulona, mikä helpottaa merkittävässä määrin kansantalouden vaihtotasetta ja tuo Suomeen kipeästi kaivattuja pääomia. Se miten vero auttaa matkailun kestävä kasvua, johtuu siitä, että matkailuvero, tuottaa kuntaan sosiaalisen hyväksynnän matkailulle. Tämä mahdollistaa matkailun uuden kasvuvaihteen, kun alueen väestö tulee paikallisen hyödyn tuottavan matkailuveron avulla yksituumaiseksi kestävä matkailun kehittämisestä.

Veron tavoite ja suuruus

Minkälaisia tavoitteita matkailijaverolla olisi? Miksi matkailijavero otettaisiin käyttöön kunnassa ja mitä sillä haluttaisiin saavuttaa?

Veron avulla tahdotaan lisätä matkailun kestävä kasvun sosiaalista hyväksyttävyyttä kunnassa, jotta kestävä matkailun kasvattamispyrkimykset eivät törmäisi sosiaalisen hyväksyttävyyden rajoihin.

Mitä kestävä matkailun tavoitteella tarkoitetaan ja miten matkailijaverolla edistettäisiin tätä tavoitetta?

Kestävä matkailun tavoite tulee tukea matkailun kestävä kasvua ja matkailun sosiaalisen hyväksyttävyyden lisäämistä kunnissa, joihin matkailu, haittoineen, kohdistuu. Kansainvälisen matkailun kestävyys osalta juuri sosiaalinen hyväksyttävyys tulee olemaan kriittinen menestystekijä; ”jos matkailija esimerkiksi Barcelonan tai muiden matkailun sosiaalisen hyväksyttävyyden ongelmakohteiden tavoin pelkää tulevaisuudessa kohtaavansa paikallisväestön vastarintaa, ei lomareissu Suomeen tunnu enää houkuttelevalta, eikä nurjia paikallisia kohdannut välttämättä palaa tai suosittele nyt yhdessä kehitettävää Pohjoisen matkailun suuraluetta verkostoilleen”.

Minkä suuruinen matkailijavero olisi perusteltu?

Parhaiten alueensa tuntevilla kunnilla itsellään tulee olla itsehallintoon perustuva määräysvalta alueensa matkailuveron suuruuteen, määräytymiseen, kausittaisuuteen ja siihen peritäänkö kunnan alueella matkailuveroa ollenkaan.

Mikäli matkailuvero kohdistuisi matkailumajoituksen hintaan ALV:n kaltaisena yksinkertaisena ja helposti hallinnoitavana maksuna, voisi se olla esimerkiksi 1-5 prosenttia matkailumajoituksen hinnasta. Mikäli matkailuveroa pyrittäisiin keräämään matkailijoihin kohdistuvin erillisin yksilökohtaisin maksuin, olisi se vaikeampaa hallinnollisesti ja aiheuttaisi enemmän vaivaa matkailijoille ja yrityksille.

Veron soveltamisala

Mihin majoitusmuotoihin veron tulisi kohdistua? Entä mihin sen ei tulisi kohdistua?

Tasapuolisuuden periaatteen mukaan veron tulisi kohdistua kaikkiin maksullisiin majoitusmuotoihin, sis. rekisteröidyt ja rekisteröimättömät majoitukset.

Kunnallisen itsehallinnon puitteissa kunta voi määrätä alueellaan esimerkiksi erityisryhmiä tai majoituskausia, joilta tai jolloin veroa ei peritä.

Veron alueellinen soveltaminen

Tulisiko vero olla mahdollista ottaa käyttöön alueellisesti yksittäisissä kunnissa?

Kyllä, koska vero voi olla ”turhaa byrokratiaa” kunnille, jotka eivät halua ottaa veroa käyttöön.

Lisäksi kuntarajat ylittävät matkailualueet tarvitsevat mahdollisuuden muodostaa yhdessä kuntien yhteisen matkailuveroalueen, kuten esimerkiksi Kuusamon kansainvälisen lentoaseman vaikutusalue.

Tulisiko veroa olla mahdollista soveltaa vain osaan kunnan alueista (esimerkiksi vain keskusta-alueella)?

Kyllä. Kunnalla tulisi olla vapaus valita, millä alueella veroa sovelletaan.

Tulisiko veroa olla mahdollista soveltaa vain osan aikaa vuodesta kuten sesonkiaikoina?

Kyllä. Kunnalla tulisi saada olla vapaus valita, mikä sesonki palvelisi veron keruussa parhaiten.

Mikäli vero olisi prosentuaalinen vero, arvonnäisäveron tapaan, majoituksen hinnasta, tulisi sesonkiluonteisuus ”automaattisesti” mukana veromalliin, koska majoituksen hintataso muuttuu dynaamisesti. Näin matkailuvero on käytössä ympäri vuoden, mutta sesonkeja painottaen.

Missä määrin kunnille tulisi jättää mahdollisuuksia valita veron soveltamiseen liittyviä yksityiskohtia? Esimerkiksi alueellinen soveltuminen, erityyppisiin majoituksiin kohdistuminen, ajallinen soveltuminen ja eri verotasot.

Kunnilla tulisi olla laajat mahdollisuudet veron soveltamiseen liittyvistä yksityiskohdista.

Verolain valmistelussa ei pidä erehtyä ajattelemaan, että matkailu kaikkialla Suomessa on samanlaista ja että yksi tarkasti rajattu malli palvelee yhtä lailla kaikkia. Näin ei ole. Suomen matkailu

on eri kunnissa hyvin vaihtelevaa esimerkiksi matkailijamääriin, pää- ja matalasesonkeihin, kansainvälistymisasteeseen, matkailullisiin vetovoimatekijöihin, kaupunki- vs. luontomatkailukohteet ja tulevaisuuden kasvunäkymiin liittyen. Kunkin matkailualueen erityispiirteet muodostavat monisyisen syy-seuraus-verkoston, jonka avulla kuntien tulisi saada itse määritellä heitä koskeva veronkeruumalli (esim. sesonki). Liika ylhäältä ohjaavuus johtaa helposti tarpeettomiin paikallisiin ristiriitatilanteisiin, jotka voitaisiin välttää kuntakohtaisella soveltamisella.

Verotuotto

Voit esittää tässä näkemyksiä verotulojen käytöstä ja kohdistamisesta kunnille.

Kunnilla tulisi olla laajat mahdollisuudet verotulojen käytöstä ja kohdistamisesta liittyvistä yksityiskohdista päättämiseen, koska kunnat parhaiten tuntevat alueensa, väestönsä ja matkailun kestävä kehittäminen tarpeet alueellaan, jotta matkailun kestävä kasvu ei törmäisi sosiaalisen hyväksyttävyyden haasteeseen.

Veron hyväksyttävyyttä matkailuelinkeinon näkökulmasta edistää myös se, että veron tuottamaa tuloa ohjataan tukemaan myös suoraa matkailun edistämistoimintaa.

Verovelvolliset, verotusmenettely ja veronkanto

Voit esittää tässä näkemyksiä verovelvollisuudesta, verotusmenettelystä ja veron keräämisen toteutuksesta.

Esimerkiksi arvonlisäveron kaltainen vero matkailumajoituksen hinnasta olisi hyvä ja hallinnollisesti todennäköisesti toimivin vaihtoehto periä vero ilman liiallista byrokratiaa.

Alueellisen matkailijaveron taloudelliset vaikutukset

Minkälainen merkitys matkailulla on kunnille?

Matkailu on kasvava vientiala ja merkittävä työllistäjä Kuusamossa ja siksi matkailun kehittäminen Kuusamossa on erityisen tärkeää. Jo noin miljoonan vuosittaisen yöpyjän Kuusamon matkailu kasvaa tällä hetkellä erittäin voimakkaasti ja tuo alueelle monia positiivisia aluetaloudellisia vaikutuksia, kuten työllisyyttä ja yritystoimintaa. Vuonna 2024 matkailu toi Kuusamon aluetalouteen 149 000 000 € välitöntä matkailutuloa, mikä tarkoittaa 10 000 € per asukas. Kansallisessa vertailussa Kuusamo sijoittui asukaskohtaisen matkailutulon perusteella neljänneksi, Enontekiön, Kolarin ja Inarin jälkeen. Kuusamon matkailun kasvaa edelleen, mistä kertovat myös tulevat matkailuinvestoinnit. Vuosina 2020-2030 yksin Kuusamossa on toteutunut ja suunniteltu toteutuvan matkailuinvestointeja 140 M€ edestä.

Matkailu aiheuttaa myös lukuisia kustannuksia, kuten infrastruktuuri-, ylläpito- ja palvelukuluja kunnille. Esimerkiksi matkailutuotannon parissa työskentelevien mutta muiden kuntien asukkaiden lasten oppivelvollisuudesta huolehtimiseen ei näiden kansalaisten kotikunnilta ole tullut toimia, kun

matkailupaikkakunnissa on vastattu muiden kuntien kuntalaisten perusopetuksen ja koulukyytien tarpeeseen.

Miten matkailijavero vaikuttaisi kunnan matkailumääriin ja vetovoimaan?

Matkailuvero auttaisi kunnan matkailun kasvua varmistaessaan kestävän matkailun ja sen kasvun sosiaalisen hyväksynnän pitkälle tulevaisuuteen.

Miten arvioit matkailijaveron vaikuttavan alueen yrityksiin ja asukkaisiin?

Yritykset eivät arviolta suoraan näe matkailuveron tuottamaa sosiaalisen hyväksynnän turvaamista keinona vauhdittaa kestävän matkailun kasvua vaan painottavat välittömiä kustannuksia, joita vero aiheuttaa.

Asukkaat tulevat arviolta hyväksymään ja tukemaan veron käyttöönottoa ymmärtäessään veron kompensoivan matkailun aiheuttamia kustannuksia ja haittoja ja tuottavan kunnille mahdollisuuden tukea kestävän matkailua kasvua. Veron avulla asukkaat kokevat matkailijoiden hyödyttävän heitä itseään, mikä arviolta parantaa myös matkailijoiden kokemusta siitä, että paikalliset pitävät matkailijoita tervetulleina kuntaan.

Rahojen käyttäminen Kuusamon kunnassa tulee mahdollistamaan tarkemman arvioinnin siitä, miten Kuusamon asukkaat ja yritykset suhtautuvat veroon ja paraneeko matkailijan matkailukokemus paikallisväestön suhtautumisen parantamisen avulla.

Miten näet vaikutusten riippuvan siitä, ottavatko lähialueen kunnat matkailijaveron käyttöön ja minkälaisena?

Emme arvioi vaikutusten riippuvan siitä, ottavatko lähialueen kunnat kohtuullisen matkailijaveron käyttöön.

Miten arvioit matkailijaveron suhdetta muihin matkailuun tai majoitustoimintaan kohdistuviin veroihin?

Matkailijavero, mikäli se toteutetaan matkailuyöpymisiin kohdistuvana arvonlisäveron kaltaisena verona, suhteutuu se muihin veroihin kuten alv. suhteutuu muihin veroihin.

Muut huomiot

Mitä muita näkökohtia alueellisen matkailijaveron valmistelussa tulisi huomioida? Miten muuten haluat kommentoida matkailijaveron valmistelua?

Kuusamon kaupunki esittää, että voisi olla mukana matkailijaveron valmistelussa yhdessä alueen kehittämissyhtiö Naturpolis Oy:n kanssa. Kuusamon kaupungilla on merkittävää kokemusta monipaikkaisuuden haasteisiin vastaamisessa, kuten esimerkiksi kaksoiskuntalaismallin eduskuntakäsittely (2017) osoittaa. Kuusamon matkailun kehittämistyö ja osaaminen on Suomen luontomatkailun kestävän kehittämisen kärkeä.

Mahdollinen kirjallinen lausunto sekä liitteet

Voit lisätä mahdollisen erillisen kirjallisen lausunnon aiheesta.

-

Väisänen Anniina
Kuusamon kaupunki